

УДК 355.231:511.111

ПІСНІ ЯК ДОДАТКОВИЙ ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ КУРСАНТАМИ ВВНЗ

Брик Т.О., канд. пед. наук, Петренко О.Є. (Харків)

Використання пісень у викладанні іноземних мов є досить актуальним з декількох причин. По-перше, курсанти одразу приєднуються до культури країни, мова якої вивчається. По-друге, при роботі з цим своєрідним лінгвостилістичним матеріалом створюється гарна передумова для всебічного розвитку особистості курсанта, оскільки спеціально підібрані пісні стимулюють образне мислення та формують гарний смак.

Ключові слова: пісня, культура, всебічний розвиток, курсант.

Брык Т.А., Петренко Е.Е. Песни как дополнительное средство мотивации при изучении английского языка курсантами ВВУЗ. Использование песен на изучаемом языке весьма актуально по ряду причин. Во-первых, курсанты сразу приобщаются к культуре страны изучаемого языка. Во-вторых, при работе с этим своеобразным лингвостилистическим материалом создаётся хорошая предпосылка для всестороннего развития личности курсанта, ибо специально подобранные песни стимулируют образное мышление и формируют хороший вкус.

Ключевые слова: песня, культура, всестороннее развитие, курсант.

Bryk T.O., Petrenko E.E. Songs as the Additional Means of Motivation in the Process of English Language Learning by the Cadets of HMEI. Using the songs in learning the language is rather actual because of several reasons. Cadets can join the culture of the language which they learn at once. A good ground for all-round development of the cadet's personality is created in the process of work with the original linguo-stylistic material as the songs, which are specially selected, stimulate figurative mentality and form a good taste.

Key words: song, culture, all-round development, cadet.

Постановка проблеми. На сучасному етапі викладання іноземної мови виникає необхідність вивчення не тільки мови, а й культури в цілому, отже, й елементів масової культури, таких як музика, реклама, Інтернет, телебачення, кіно та ін. Уважаємо за необхідне розглянути

такий елемент масової культури, як пісні, які можуть познайомити курсантів із елементами англомовної масової культури та стати фактором, що сприяє мотивації щодо вивчення іноземної мови.

Мета статті – розкрити можливості використання текстів пісень як додаткового мотивуючого матеріалу при вивченні англійської мови у ВВНЗ.

Ця проблема є **актуальною**, оскільки володіння англійською мовою неможливе без зв'язку з культурою та життєвими реаліями англомовних країн, а пісні є складовою частиною життя молоді в усіх країнах. Сучасна молодь надає перевагу аудіовізуальним продуктам, а не читанню традиційних книжок. Мотивація курсантів та їхній інтерес є основними факторами у вивченні іноземної мови. Існує декілька способів підвищення ефективності викладання іноземної мови: використання уривків із фільмів, пісень, коміксів, газет, журналів, аудіопосібників – завдяки їм підвищується мотивація тих, хто навчається, зокрема, курсантів.

Серед усіх цих засобів популярні сучасні та народні пісні у більшості випадків можуть зацікавити сучасну молодь [3]. Саме тому пісні, які були складені спеціально для вивчення певних граматичних структур, не прижилися, оскільки в основному були нудними та штучними. Молоді подобаються сучасні популярні і народні пісні через їх автентичний та культурознавчий зміст. Звичайно, ми не можемо сказати, що всі проблеми, що стосуються мотивації у вивченні іноземних мов, можуть бути вирішені за допомогою пісень, але пісня викликає великий приплив ентузіазму і являє собою приємний і, в той же час, стимулюючий навчальний матеріал для вивчення культури іншомовних країн.

Особливу увагу слід приділяти відбору пісень. Курсантам мають подобатися мелодії, музичний супровід має бути сучасним та живим. У пісні є ще одна характерна особливість: курсанти будуть співати пісні не тільки в класі, але й тоді, коли заняття закінчиться, вони співатимуть заради свого задоволення.

Пісні можна використовувати з різноманітними цілями:

1. Щоб практикувати граматичні структури, оскільки в них можна зустріти всі граматичні явища англійської мови: множину іменників, числівники, прийменники, займенники, модальні дієслова, ступені порівняння та ін.

2. Можна провести драматизацію пісні.
3. Передати зміст пісні власними словами.
4. Замінити пряму мову на непряму.
5. Написати невеличку п'єсу, на її основі створити діалоги та уявити, що її герої говорять один одному відповідно до змісту.
6. Провести відновлення пісні:
  - а) записати пісню з пропущеними словами;
  - б) записати пісню рядок за рядком, прослуховуючи її на програвачеві компакт-дисків та роблячи необхідні паузи, щоб у курсантів був час для запису.

Без сумніву, така робота над піснею збагатить курсантів відомостями країнознавчого характеру та допоможе їм краще зрозуміти культуру країни, мова якої вивчається.

Освітній потенціал пісень є досить високим та визначається широким спектром можливостей для розвитку індивідуальності людини: емоцій, інтелекту, самостійного творчого мислення, активізації знань, здобутих у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу, естетичної свідомості [1: 114]. Використання пісень на заняттях з англійської мови у ВВНЗ є актуальним, оскільки курсанти одразу знайомляться з культурою однієї з англomовних країн, при роботі з таким лінгвокраєзнавчим матеріалом створюється гарна передумова для всебічного розвитку особистості майбутнього офіцера, оскільки спеціально підібрані пісні стимулюють образне мислення та формують гарний смак [2: 38].

Пісенний жанр завдяки наявності вербального тексту здатен точно та образно відобразити різні сторони соціального життя народу країни, мова якої вивчається [4]. Пісні, як і іншим витворам мистецтва, притаманна комунікативна функція. При цьому на відміну від навчальних текстів загальнокраїнознавчого характеру, котрі, насамперед, інформують читача (або слухача), тобто впливають на його інтелект та пам'ять, пісня в якості країнознавчого матеріалу впливає на емоції людини та її загальну художню пам'ять.

Сформулюємо методичні переваги пісень у викладанні іноземної мови:

1. Пісні є засобом більш глибокого засвоєння і розширення лексичного запасу, оскільки включають нові слова і вирази. В піснях уже знайома лексика зустрічається в новому контекстуальному оточенні, що допомагає її активізації.

2. У піснях краще засвоюються та активізуються граматичні конструкції. В деяких країнах публікують пісні для вивчення найбільш поширених конструкцій.

3. Пісні сприяють удосконаленню навичок іншомовної вимови, розвитку музичного та фонематичного слуху. Встановлено, що музичний слух, слухова увага та слуховий контроль знаходяться в тісному взаємозв'язку з розвитком артикуляційного апарату. Вивчення і виконання коротких, нескладних за мелодійним малюнком пісень за допомогою частих повторів допомагають закріпити правильну артикуляцію та вимову звуків, правила фразового наголосу, особливості ритму та ін.

4. Пісні сприяють естетичному вихованню майбутніх офіцерів, згуртуванню колективу, більш повному розкриттю творчих здібностей кожного окремого курсанта. Завдяки музиці на занятті створюється сприятливий психологічний мікроклімат, знижується психологічне навантаження, активізується мовленнєва діяльність, підвищується емоційний тонус, підтримується інтерес до вивчення іноземної мови.

5. Пісні та інші музичні твори стимулюють монологічні та діалогічні висловлювання, слугують основою розвитку мовленнєвої діяльності курсантів, сприяють розвитку як підготовленого, так і непередбаченого мовлення.

Що стосується етапів практичного заняття, на яких пісенний матеріал може бути застосований, то вони різноманітні. Залежно від методичного завдання окремого етапу пісенний матеріал застосовується:

- 1) для фонетичної зарядки на початковому етапі заняття;
- 2) на етапі введення, первинного закріплення, а також тренування курсантів стосовно використання лексичного та граматичного матеріалу;
- 3) на будь-якому етапі заняття як стимул для розвитку мовленнєвих навичок та вмінь;
- 4) як своєрідна релаксація в середині або наприкінці заняття, коли курсантам необхідна розрядка, яка допоможе зняти напругу та поновити їхню працездатність.

Методика використання кожної пісні передбачає попередній вступ, активізацію та закріплення лексико-граматичного матеріалу пісень, що використовуються.

Послідовність роботи з піснею виглядає наступним чином:

1. Коротке вступне слово про пісню (її характер, стиль та особливості акомпанементу, основний зміст, історія створення та ін.), настанова на перше сприйняття пісні.

2. Перше прослуховування пісні; знайомство з музичною стороною пісні: особливостями мелодії, ритму, ділення на музичні фрази.

3. Перевірка розуміння змісту пісні (дослівний переклад тексту загальними зусиллями курсантів під керівництвом педагога).

4. Фонетичне відпрацювання тексту пісні. На початковому етапі навчання іноземної мови доцільно використовувати з цією метою в основному спосіб імітації.

5. Повторне прослуховування пісні. Роботу на цьому етапі доцільно проводити з опорою на текст.

6. Читання (або проспівування) тексту пісні з подальшим відпрацюванням звуків та інтонації. Цю роботу також рекомендується проводити з опорою на текст пісні.

7. Розучування мелодії в процесі спільного виконання пісні з використанням фонограми, а також акомпанементу.

На наступних двох-трьох практичних заняттях достатньо повторити пісню один-два рази, щоб її слова запам'яталися міцно та надовго, при цьому в пам'яті курсантів закріплюються необхідні для мовлення словосполучення та граматичні структури.

Як додаткове завдання на самопідготовку курсантам можна запропонувати наступні вправи [5]:

Вправа 1. Наступного разу, коли почуєте пісню англійською, котра вам подобається, спробуйте знайти до неї слова (наприклад, використовуючи Інтернет). Прочитайте їх декілька разів та спробуйте зрозуміти їх загальний зміст, а потім перекладіть та запам'ятайте незнайомі вам слова або вирази. Наступного разу, коли ви почуєте цю пісню по радіо або в запису, ви не тільки будете знати, про що співає виконавець, але й зможете наспівати її, якщо звичайно, ви любите співати.

Вправа 2. А тепер зробіть навпаки: коли вам сподобається яка-небудь пісня англійською мовою, запишіть її або купіть собі диск, і, не шукаючи текст пісні, просто слухайте її декілька разів та спробуйте самотійно на слух записати слова. А потім, коли всі слова будуть записані, звірте їх з оригінальним текстом.

Висновки. Текст вірша або пісні, як і проза, створюючись та функціонуючи в суспільстві насамперед в своїй ідейно-художній якості, може розглядатися: як джерело об'єктивної інформації (текст – дзеркало життя та культури народу); як джерело ідейно-художньої інформації (текст – художній твір); як джерело мовленнєвої та лінгвістичної інформації (текст – репрезентант мовної та мовленнєвої системи). При цьому в умовах ВВНЗ музичні та поетичні виразні засоби мають у порівнянні з прозою деякі переваги, а саме: конденсацію думки та образу, підвищену емоційність, ритмічну повторюваність. Ритмічна повторюваність, яка є одним із найсильніших фасцинативних факторів, змушує людину зконцентрувати увагу та сприяє мимовільному запам'ятовуванню матеріалу.

З точки зору методики викладання пісня на англійській мові може розглядатися, з одного боку, як зразок іншомовного мовлення, що адекватно відображає особливості життя, культури та побуту народу країни, мова якої вивчається; з іншого боку, будучи носієм культурологічної інформації, пісня може формувати також духовну культуру майбутніх офіцерів, поєднувати в єдине ціле його розум та душу.

Пісні на занятті з англійської мови оживляють викладання, викликають позитивні емоції, допомагають кращому засвоєнню лексико-граматичного матеріалу.

Пісні мають бути автентичні, доступні в інформаційному та мовному плані, емоційні, проблемні та актуальні, а також пісні мають відповідати віковим особливостям курсантів. Використання пісень на заняттях з англійської мови сприяє розвитку музичного слуху, а також естетичному вихованню майбутніх офіцерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гур'єва О.В. Пісня як вид автентичного матеріалу в процесі навчання іноземної мови в немовних ВНЗ / О.В. Гур'єва // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. ; редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.). – Запоріжжя, 2007. – Вип. 47. – 380 с.
2. Минаева Л.В. Речевая коммуникация в современном обществе / Л.В. Минаева. – М. : Просвещение, 2001. – 148 с.
3. Поляков А.Ю. Педагогічні умови мотивації професійного зростання студентів педагогічних університетів у процесі неперервної освіти : автореф. дис на здобуття наук. ступеня канд. пед наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / А.Ю. Поляков. – Харків, 2008. – 21 с.